

Политика конкуренције

САДРЖАЈ

0.	КОНТРОЛА ВЕРЗИЈА	3
1.	УВОД	4
2.	ОБЛАСТ ПРИМЕНЕ	4
3.	СВРХА	4
4.	ЗАКОНСКИ ОКВИР	5
4.1	Прописи	5
4.2	Последице	5
5.	ПРАВИЛА ПОНАШАЊА У КОНТАКТИМА ИЛИ ОДНОСИМА СА КОНКУРЕНТИМА.....	6
5.1.	Антиконкурентски споразуми	6
5.1.1.	Забрањене праксе	6
5.1.2.	Правила поступања	7
5.2.	Размена информација.....	7
5.2.1.	Забрањене праксе	7
5.2.2.	Правила поступања	8
5.3.	Секторска удружења	8
5.3.1.	Забрањене праксе	8
5.3.2.	Правила поступања	8
5.4.	Пословна сарадња са конкурентима	9
5.4.1.	Образложење	9
5.4.2.	Правила поступања	9
6.	ПОСТУПАЊЕ У ОКВИРУ ГРУПЕ ФЦЦ.....	10

0. КОНТРОЛА ВЕРЗИЈА

Верзија	Датум	Измене
01	23. фебруар 2022.	Прва верзија. Одобрена од стране Управног савета.

1. УВОД

У Етичком кодексу и Кодексу понашања Групе ФЦЦ садржана су правила и принципи слободне конкуренције којих се придржава Група ФЦЦ у секторима у којима послује и на тржиштима на којима послује.

Поштовање ових правила и принципа представља приоритет и у складу је с нашим стратешким интересима, што поставља захтев пред Групу ФЦЦ да има корпоративну политику усклађену са прописима о заштити конкуренције.

Овај документ („**Политика конкуренције**” или „**Политика**”) састављен је с циљем да буде делотворан инструмент који ће гарантовати потпуну усаглашеност активности Групе ФЦЦ са прописима о заштити конкуренције.

2. ОБЛАСТ ПРИМЕНЕ

Сва предузећа у оквиру Групе ФЦЦ, као и њихов управни одбор и радници, дужни су да се придржавају ове Политике.

Нарочито одељења задужена за комерцијалне послове, развој пословања, стратешко планирање и контролу, понуду и куповину дужна су да строго воде рачуна о овим правилима приликом обављања својих активности и да обезбеде њихово поштовање, а посебно запослени који су у контакту са конкуренцијом, клијентима или добављачима.

3. СВРХА

Политика конкуренције има следеће циљеве:

- Излагање основних начела Закона о заштити конкуренције која су управни одбор и сви радници у Групи ФЦЦ дужни да познају; и
- Пружање упутстава предузећима у оквиру Групе ФЦЦ, управном одбору и радницима како да поступају да би се избегло кршење закона о заштити конкуренције.

Ова Политика је део Модела усклађености Групе ФЦЦ и примењује се заједно са осталим важећим политикама и процедурама предузећа у оквиру Групе.

Етички кодекс и Кодекс понашања Групе ФЦЦ представљају стандард у оквиру ког су успостављене смернице обавезног поступања у вези са етичким, социјалним и еколошким питањима. Политика конкуренције утврђује изричито залагање Групе, представљено у Етичком кодексу и Кодексу понашања, да поштује слободну конкуренцију и добре пословне праксе.

4. ЗАКОНСКИ ОКВИР

4.1 Прописи

Прописи за заштиту конкуренције настоје да гарантују правилно функционисање тржишта, обезбеђујући да сви привредни чиниоци самостално и независно одлучују о својој стратегији и свом понашању на тржишту.

Важећи прописи у области Закона о заштити конкуренције истоветни су у већини земаља у којима Група ФЦЦ послује, будући да су засновани на истим начелима.

Посебно су забрањене следећа понашања:

- Антиконтентски споразуми између предузећа који за циљ или последицу имају ограничавање конкуренције.
- Злоупотреба доминантног положаја на тржишту.

4.2 Последице

Непоштовање прописа о конкуренцији носи са собом озбиљне последице, како за предузећа Групе тако и за њихове раднике.

Последице по предузећа у оквиру Групе:

- **Високе казне:** кршење прописа о конкуренцији може да буде санкционисано казном која износи чак 10% укупног промета Групе.
- **Забрана уговарања послова са Јавном управом:** пријава за озбиљно кршење прописа о конкуренцији може да доведе до забране уговарања послова са Јавном управом током више година.
- **Захтеви за накнаду штете:** кршење прописа о конкуренцији може нанети штету клијентима, конкурентима, добављачима или јавној администрацији. Стране оштећене услед антиконтентске праксе могу да захтевају надокнаду проузроковане штете. Износ за захтеве за надокнаду штете може да буде чак већи од новчане казне коју одређују надлежни органи за заштиту конкуренције.
- **Поништавање уговора:** уговори који су у супротности са прописима за заштиту конкуренције неважећи су и не може се захтевати њихово испуњавање.
- **Нарушавање угледа:** одлуке надлежних органа за заштиту конкуренцију јесу јавне и имају значајан утицај на јавно мњење. Казна због кршења конкуренције или чак само покретање истраге штети угледу предузећа и Групе. Нарушен углед утиче такође на уговарање послова и услуга, што са собом носи губитак могућих инвеститора или предвиђених уговора.

Последице по раднике у Групи:

- **Казне за лица:** управни одбор или особе које одлучују или наступају у име предузећа такође могу да буду санкционисани од стране надлежних органа за заштиту конкуренције као субјекти који су прекршили прописе о заштити конкуренције.
- **Нарушавање личног угледа:** казне за лица коју одреде надлежни органи за заштиту конкуренцију такође су јавне и имају значајан утицај на јавно мњење. Учествовање у кршењу прописа о заштити конкуренције нарушава углед умешане особе и утиче на њену пословну каријеру али и на личне односе.
- **Пословна одговорност:** против радника Групе ФЦЦ који учествује у поступку супротном од прописа о заштити конкуренције, биће предузете дисциплинске мере, из којих може уследити и отказ.
- **Могућа кривична одговорност:** У неким земљама су предвиђене кривичне казне за особе које учествују у кршењу прописа о заштити конкуренције.

5. ПРАВИЛА ПОНАШАЊА У КОНТАКТИМА ИЛИ ОДНОСИМА СА КОНКУРЕНТИМА

Сваки уговор, споразум или сарадња са конкурентом који за циљ или последицу, реално или потенцијално, има ограничење конкуренције (на пример, договор око цена или поделе тржишта) представља озбиљно кршење прописа о заштити конкуренције.

Појам „споразум” је широк. Није неопходно да постоји писани уговор, довољно је да постоји „споразум” (иако прећутни) између конкурената.

5.1. Антиконкурентски споразуми

5.1.1. Забрањене праксе

У наставку су дати споразуми са конкурентима који су потпуно забрањени, чак иако се на крају не изврше, будући да представљају врло озбиљно кршење прописа о заштити конкуренције:

- **Усклађивање пословне или стратешке политике на тржишту** са конкурентима, осим у оквирима споразума о сарадњи који су оправдани са становишта конкуренције.
- **Расподеле лицитација или манипулација њима**, на пример, путем усклађивања понуда са конкурентима, прилагођавања одредби понуде, договора да се не излази на лицитацију или да се подносе неодговарајуће високе или ниске понуде, уз утврђивање компензације предузећима који нису успешни понуђачи итд.

- **Размена осетљивих пословних информација** са конкурентима, укључујући само примање или давање информација (на пример, информације о ценама, трошковима, условима пословања или услуга, снабдевању добављача или конкуренцији на лицитацијама).
- **Расподела клијената или територија** са конкурентима.
- **Споразуми о обиму продаје или уделима на тржишту.**
- **Споразуми о ограничавању производње.**

5.1.2. Правила поступања

- Ако дође до контакта са конкурентом које има елементе кршења прописа о конкуренцији, тај контакт се треба прекинути и оставити писани траг (нпр. путем електронске поште) да је реч о неприкладној пракси која не сме да се понови.
- Посебна пажња се мора посветити избору речи у вербалној или писаној комуникацији са конкурентима. Посебно се морају избегавати изрази који могу бити погрешно протумачени и грешком навести надлежни орган за заштиту конкуренције на помисао да је посреди антиконкурентско поступање.

5.2. Размена информација

5.2.1. Забрањене праксе

Прописи о заштити конкуренције забрањују размену осетљивих пословних информација између конкурената јер се на тај начин умањује неизвесност у вези са њиховим садашњим или будућим понашањем на тржишту.

Ове размене информација између конкурената забрањене су без обзира да ли се оне врше на директан или индиректан начин (преко треће стране). Није битно средство размене информација (чак и ако се изврши у разговору, путем електронске поште или апликације за слање тренутних порука).

Такође је забрањено тражити од клијената или добављача информације о одређеним пословним условима које нуде конкуренти.

• **Које су пословне информације осетљиве?**

Поверљивост информација са становишта конкуренције зависи од конкретних одлика тржишта, стратешке природе података, учесталости размене, као и од домета и старости размењених информација.

Свака размена информација између конкурената која умањује неизвесност у вези са пословним или стратешким понашањем предузећа на тржишту, представља кршење прописа о заштити конкуренције.

Већи ризик	Мањи ризик
Информација о садашњем или будућем понашању	Информација из прошлости

Информација о пословној стратегији	Јавна информација
Издвојена информација	Прикупљена информација
На концентрисаном тржишту	На мало концентрисаном тржишту

5.2.2. Правила поступања

- Ако се од конкурента добије осетљива пословна информација, треба да се остави писани траг (нпр. путем електронске поште) да је реч о неприкладној комуникацији која крши прописе о заштити конкуренције.
- Ако добијемо осетљиву пословну информацију о конкуренту (нпр. цене), чак иако је она дошла из легалних извора (као што је преговор са клијентом), у интерном документу мора да се наведе извор и датум како би се могло потврдити, ако буде потребно, да информација није добијена од конкурента.

5.3. Секторска удружења

5.3.1. Забрањене праксе

У оквиру секторских удружења обично долази до контаката са конкурентима. Зато се морају предузети све мере предострожности да се не би прекршили прописи о заштити конкуренције. Посебно су строго забрањене следеће праксе:

- Усклађивање пословне или стратешке политике са конкурентима на тржишту.
- Размена осетљивих пословних информација.
- Групне акције против предузећа која нису део удружења.

5.3.2. Правила поступања

- Само присуство на састанку на ком се спроводи антиконкурентска пракса може да буде окарактерисано као учествовање у антиконкурентском понашању од стране надлежних органа за заштиту конкуренције.
- Ако је могуће, треба затражити дневни ред пре састанка и проверити да није предвиђена ниједна размена осетљивих пословних информација нити постизање било каквих споразума који се могу сматрати антиконкурентским (погледајте одељак 5.1).
- Препоручује се да се захтева вођење записника на састанцима на којима присуствују конкуренти и да се добије примерак истог.

5.4. Пословна сарадња са конкурентима

5.4.1. Образложење

Споразуми о сарадњи између конкурената (савези, конзорцијуми, уније или *заједнички подухвати* итд.) са собом носе ризик од кршења прописа о заштити конкуренције, зато треба предузети све мере предострожности приликом њиховог закључивања.

Споразуми о сарадњи између конкурената, као што су привремене уније предузећа (УТЕ у Шпанији), потпуно су оправдани кад постоји објективна потреба да се предузећа удруже приликом извођења одређеног пројекта или учешћа на лицитацији, због недостатка одговарајућих техничких, професионалних, економских или оперативних капацитета. Такође могу да буду оправдани кад није рационално или повољно самостално наступати јер није могуће постићи исту економску ефикасност, стећи оперативну предност или избећи финансијски ризик.

Ситуације у којима је оснивање привремене уније предузећа увек антиконкурентско:

- Ако је циљ уније избегавање конкуренције између предузећа од којих је састављена.
- Ако се унија оснива ради промене резултата или манипулације на лицитацији (на пример, утврђивање најуспешније понуде, избегавање да понуда буде оквалификована као дампинг, итд.).

Ситуације у којима је потребно предузети све мере предострожности приликом оснивања привремене уније предузећа:

- Кад је неко од предузећа које је у саставу уније самостално учествовало на сличним лицитацијама у прошлости и било најуспешнији понуђач. У овом случају, препоручује се да се остави писани траг у оснивачким документима уније (нпр. извештаји, *меморандуми о разумевању, итд.*) о конкретним околностима у предузећу или на тржишту, којим се образлаже потреба да предузеће учествује на лицитацији заједно са осталим предузећима.
- Када неко од предузећа које је у саставу уније има одговарајући технички, професионални и економски капацитет и/или располаже потребним материјалним и персоналним ресурсима да се самостално надмеће.
- Када предузеће наступа самостално на лицитацији, а са конкурентима који би могли да учествују на лицитацији склопи подизвођачки уговор.

5.4.2. Правила поступања

- Мора да се документује да је сарадња оправдана како би се доказало, уколико буде било потребно, да не постоји антиконкурентски циљ. За то је потребно да се састави **извештај** којим ће се образложити сарадња услед **(1) недостатка техничких капацитета или расположивих ресурса** (немогућност да се предузеће надмеће самостално) или **(2) услед рационалних разлога или економске или оперативне ефикасности** да се наступа у саставу уније (на пример, финансијски

ризик, обезбеђивање профитне марже или праг губитака, оперативни капацитет или предност коју обезбеђује локални партнер са својим познавањем прилика или искуством, итд.).

- Морају се предузети све мере предострожности у контактима са конкурентима који претходе оснивању уније, при чему се мора избећи свака размена информација која није у вези са привременом унијом предузећа.
- Избећи закључивање глобалних уговора у име привремене уније предузећа или уговора који обухватају више од једног пројекта, будући да сваки оснивачки акт једне уније мора да се односи на конкретне радове или пројекте.
- Учешће предузећа у једној привременој унији предузећа траје само током пројекта или извођења радова због којих је унија основана, осим у ванредним ситуацијама које су оправдане.

6. ПОСТУПАЊЕ У ОКВИРУ ГРУПЕ ФЦЦ

Управни одбор и радници Групе ФЦЦ дужни су да познају и поштују прописе о заштити конкуренције. За то је обезбеђен приступ материјалима за обуку и посебно саветовање како би се обезбедила култура поштовања прописа о заштити конкуренције.

У том смислу, Група ФЦЦ се обавезује да обезбеди својим запосленима одговарајућа средства како би они обављали свој посао не кршећи прописе о заштити конкуренције. Осим тога, сваки одсек или пословница Групе може да предузме додатне конкретне кораке у складу са степеном изложености ризику могућег кршења прописа о конкуренцији.

У општим цртама, Група ФЦЦ предузима следеће кораке:

- **Обука:** упознавање са правилима о заштити конкуренције и упућивање запослених Групе ФЦЦ у њих од кључне је важности да се ограничи ризик од кршења прописа о конкуренцији. За то се уводи програм редовне обуке која укључује дидактичне материјале и смернице понашања.
- **Саветовање:** лица одговорна за поштовање прописа и правно одељење сваког одсека или пословнице Групе ФЦЦ решавају недоумице или питања у вези са поштовањем ове Политике и прописа о заштити конкуренције.
- **Етичка линија:** обавештења о евентуалним антиконкурентским поступањима у Групи ФЦЦ пружају се путем етичке линије, при чему је анонимност загарантована.
- **Откривање:** пословне јединице у оквиру Групе ФЦЦ врше контролу својих пословних активности с циљем да се открију могућа кршења прописа о конкуренцији.

Периодично се врши процена степена примене ових упутстава да би се, где је потребно, увеле допунске радње.

Поред тога, могу да се уведу посебне процедуре које би се примењивале у одређеним ситуацијама у којима је ризик од кршења прописа о заштити конкуренције повећан, нарочито кад је реч о следећим случајевима:

- **Секторска удружења:** састављање регистра са подацима секторских удружења или професионалних форума у којима се учествује, као и ревизија чланства у њима.
- **Пословна сарадња:** сваки пројекат који подразумева пословну сарадњу са конкурентима (конзорцијуми, пословни споразуми, привремене уније предузећа или *заједнички подухвати*) мора да садржи претходно образложење за дотичну сарадњу. Посебно се мора саставити извештај који ће садржати техничку и економску процену ради добијања интерног одобрења такве сарадње.
- **Уговори о дистрибуцији продаје:** пословна одељења или пословнице у оквиру Групе ФЦЦ које закључују уговоре о дистрибуцији треба нарочиту пажњу да обрате да не прекрше прописе о конкуренцији приликом утврђивања цена препродаје, доделе територија продаје или склапања уговора о ексклузивној продаји који могу да ограниче конкуренцију (када удео на тржишту превазилази 30% или је трајање уговора дужи од 5 година).
- **Доминантан положај:** да би се предупредила злоупотреба доминантног положаја, доминантна предузећа су дужна да у свом деловању на тржишту избегавају једностране поступке који би се могли окарактерисати као злоупотреба. За то Група ФЦЦ врши периодичну проверу свог положаја или тржишне моћи на тржиштима на којима послује, са циљем да се избегну недозвољени поступци који могу да доведу до искључења конкуренције (као што су предаторске цене, попусти на лојалност, дискриминација у снабдевању или неснабдевање).

23. фебруар 2022.